

[Strona Główna](#) > ... > [Twoje Prawa](#) > [Oskarżenia \(postępowanie Karne\)](#) > 2 - Moje prawa w trakcie rozprawy sądowej

2 - Moje prawa w trakcie rozprawy sądowej

A. Gdzie odbędzie się rozprawa?

Rozprawa sądowa odbywa się w budynku właściwego sądu, na uprzednio wyznaczonej sali rozpraw.

B. Czy zarzuty mogą ulec zmianie? Jeśli tak, jakie mam prawo do informacji w tym zakresie?

Zarzuty mogą ulec zmianie ze względu na okoliczności, które wyszły na jaw w toku rozprawy sądowej. Oskarżyciel ma prawo zarzucić oskarżonemu inny czyn nie objęty aktem oskarżenia. Jest też możliwa zmiana kwalifikacji prawnej zarzutu. Na wniosek oskarżonego można przerwać rozprawę w celu umożliwienia mu przygotowania się do obrony. Przewodniczący składu sędziowskiego może przerwać rozprawę główną w celu przygotowania przez strony wniosków dowodowych lub sprowadzenia dowodu.

C. Jakie mam prawa w trakcie rozprawy?

i. Czy muszę stawić się w sądzie? W jakiej sytuacji mogę być nieobecny na rozprawie?

Oskarżony ma prawo brać udział w rozprawie. W niektórych sytuacjach przewodniczący lub sąd mogą uznać jego obecność za obowiązkową. W sprawach o zbrodnie obecność oskarżonego jest obowiązkowa podczas niektórych z faz rozprawy.

Jeżeli oskarżony wprowadził się ze swej winy w stan powodujący niezdolność do udziału w rozprawie, w której jego udział jest obowiązkowy, sąd może postanowić o prowadzeniu postępowania pomimo jego nieobecności, nawet jeżeli nie złożył jeszcze wyjaśnień.

Jeżeli oskarżony, którego obecność na rozprawie lub posiedzeniu jest obowiązkowa, zawiadomiony o terminie rozprawy oświadcza, że nie weźmie udziału w rozprawie lub posiedzeniu, uniemożliwia doprowadzenie go na rozprawę lub posiedzenie albo zawiadomiony o nich osobiście nie stawia się na rozprawę lub posiedzenie bez usprawiedliwienia, sąd może prowadzić postępowanie bez jego udziału. Sąd może jednak w tej sytuacji zarządzić zatrzymanie i przymusowe doprowadzenie oskarżonego.

W razie nieusprawiedliwionego niestawiennictwa oskarżonego, którego obecność jest obowiązkowa, przewodniczący zarządza jego natychmiastowe zatrzymanie i doprowadzenie lub przerywa w tym celu rozprawę albo też sąd ją odracza. Rozprawy nie przeprowadza się, jeżeli oskarżony nie został o niej prawidłowo powiadomiony oraz jeżeli zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że niestawiennictwo wynika z powodu przeszkód żywiołowych lub innych wyjątkowych przyczyn, a także wtedy, gdy oskarżony usprawiedliwił należycie niestawiennictwo i wniósł o nieprzeprowadzanie czynności bez jego obecności. Usprawiedliwienie niestawiennictwa z powodu choroby oskarżonego, którego obecność była obowiązkowa wymaga przedstawienia zaświadczenia potwierdzającego niemożność stawienia się na wezwanie przez lekarza sądowego.

ii. Jakie mam prawa w zakresie dostępu do usług tłumacza ustnego i do tłumaczenia pisemnego?

Jeżeli oskarżony nie zna wystarczająco języka polskiego przysługuje mu prawo do korzystania z bezpłatnej pomocy tłumacza. Co do zasady tłumacz bierze udział w rozprawie w miejscu przebywania oskarżonego niewładającego w wystarczającym stopniu językiem polskim.

iii. Czy mam prawo do adwokata?

Oskarżonemu przysługuje prawo do obrony, w tym prawo do korzystania z pomocy obrońcy, o czym należy go pouczyć. Oskarżony może mieć jednocześnie nie więcej niż trzech obrońców. Oskarżony, który nie ma obrońcy z wyboru, może żądać, aby mu wyznaczono obrońcę z urzędu, jeżeli w sposób należyty wykaże, że nie jest w stanie ponieść kosztów obrony bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny.

Podstawą odmowy wyznaczenia obrońcy z urzędu nie może być skorzystanie przez oskarżonego z nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

W postępowaniu karnym oskarżony musi mieć obrońcę, jeżeli nie ukończył 18 lat, jest głuchy, niemy lub niewidomy, zachodzi uzasadniona wątpliwość, czy jego zdolność rozpoznania znaczenia czynu lub kierowania swoim postępowaniem nie była w czasie popełnienia tego czynu wyłączona lub w znacznym stopniu ograniczona, zachodzi uzasadniona wątpliwość, czy stan jego zdrowia psychicznego pozwala na udział w postępowaniu lub prowadzenie obrony w sposób samodzielny oraz rozsądny.

Oskarżony musi mieć obrońcę również wtedy, gdy sąd uzna to za niezbędne ze względu na inne okoliczności utrudniające obronę. Ponadto oskarżony musi mieć obrońcę w postępowaniu przed sądem okręgowym, jeżeli zarzucono mu zbrodnię.

iv. Jakie inne prawa procesowe powinienem znać? (np. przedstawienie podejrzanych przed sądem)

Oskarżony ma prawo, poza pomocą tłumacza i korzystania z obrońcy, m.in. do: składania wyjaśnień i odpowiedzi na pytania, odmowy składania wyjaśnień i odpowiedzi na pytania bez konieczności uzasadnienia swojej decyzji, do składania wniosków dowodowych i o dokonanie różnych czynności śledztwa, uczestniczenia w postępowaniu dowodowym, w tym do zadawania pytań osobom przesłuchiwanym, zapoznania się z treścią materiałów zgromadzonych w postępowaniu przygotowawczym, składania wniosków dotyczących dobrowolnego poddania się karze czy zaskarżenia wyroku.

D. Kary, które sąd może orzec

Sąd może orzec kary przewidziane w kodeksie karnym. Aktualnie pod pojęciem kar należy rozumieć grzywnę, ograniczenie wolności, pozbawienie wolności, 25 lat pozbawienia wolności oraz dożywotnie pozbawienie wolności. Należy również pamiętać, że w sytuacjach przewidzianych prawem sąd oprócz kary może nałożyć na oskarżonego środek karny, których aktualny katalog znajduje się w kodeksie karnym. Od dnia 1 października 2023 roku będzie istniała możliwość orzeczenia kary do 30 lat pozbawienia wolności oraz zostanie usunięta jednostkowa kara 25 lat pozbawienia wolności.

■ Ostatnia aktualizacja: 16/05/2025

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.